

การปฏิบัติงานอาสาพัฒนา (อสพ.) รุ่นที่ ๗๖

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้ดำเนินงานโครงการอาสาพัฒนาชนบทตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๘ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างเยาวชนวัยหนุ่มสาวที่จบการศึกษา ระดับปริญญาตรีให้มีอุดมการณ์และมีจิตอาสาเข้ามาเป็นผู้นำชุมชน เพื่อสานต่อภารกิจของชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนในพื้นที่บ้านเกิดให้มีความยั่งยืน โดยอาสาพัฒนาต้องผ่านคุณสมบัติ กระบวนการสอบคัดเลือก การสัมภาษณ์ ผ่านการฝึกอบรมก่อนปฏิบัติงาน ตามที่กรมการพัฒนาชุมชน กำหนด อาสาพัฒนาที่ผ่านฝึกอบรมก่อนปฏิบัติงานแล้ว กรมการพัฒนาชุมชนจะมีคำสั่งแต่งตั้งให้ปฏิบัติงาน ในฐานะอาสาสมัครของกรมการพัฒนาชุมชน โดยเรียกว่า อาสาพัฒนา (อสพ.) ซึ่งอาสาพัฒนาเหล่านี้จะเป็นกลไกของกรมการพัฒนาชุมชน ในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ ตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ ภารกิจของกระทรวงมหาดไทยและกรมการพัฒนาชุมชน

หน้าที่ความรับผิดชอบ ตามภารกิจ ๑๐+๑

๑. สนับสนุนการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.๒ค)
๒. ส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินงานขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับพื้นที่
๓. ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ ตามแนวทางการสร้างสัมมาชีพชุมชน
๔. ส่งเสริมและพัฒนาผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP พัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน และส่งเสริมช่องทางการตลาด
๕. สนับสนุนการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
๖. ส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์ผู้นำจิตอาสาพัฒนาชุมชน พัฒนาศักยภาพศูนย์เรียนรู้การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา”
๗. สนับสนุนการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ โคก หนอง นา อารยเกษตร
๘. สนับสนุนการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล (One Plan)
๙. พัฒนาศักยภาพผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำองค์กรสตรี
๑๐. ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพทุนชุมชนและการเข้าถึงแหล่งเงินทุน
๑๑. การน้อมนำแนวพระราชดำริ ของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สู่ปฏิบัติการ ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร
๑๒. ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้และสวมใส่ผ้าไทย
๑๓. งานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ภารกิจเน้นทศอาสาพัฒนา (อสพ.) รุ่นที่ ๗๖ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

๑. การถอดบทเรียนกระบวนการขับเคลื่อนงานในระดับพื้นที่ “๑ Project ๑ อสพ.”

▶ กรมการพัฒนาชุมชน โดยสำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน ได้ดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตรก่อนปฏิบัติงานอาสาพัฒนา (อสพ.) รุ่นที่ ๗๖ จำนวน ๒ รุ่น ๆ ๑๐๐ คน รวมจำนวน ๒๐๐ คน ดังนี้

๑) รุ่นที่ ๑ ดำเนินการระหว่างวันที่ ๑๖ – ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๗ ณ ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนชลบุรี อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

๒) รุ่นที่ ๒ ดำเนินการระหว่างวันที่ ๒๘ สิงหาคม – ๒ กันยายน ๒๕๖๗ ณ ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนชลบุรี อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

▶ กรมการพัฒนาชุมชน มอบหมายให้อสาพัฒนา (อสพ.) รุ่นที่ ๗๖ การถอดบทเรียนกระบวนการขับเคลื่อนงานในระดับพื้นที่ “๑ Project ๑ อสพ.” โดยให้จัดทำโครงการที่มาจากการศึกษาชุมชน วิเคราะห์ชุมชน กำหนดแผนงาน/โครงการที่มาจากปัญหาความต้องการของชุมชน (โครงการต้องอยู่ในแผนชุมชน/หมู่บ้าน) ซึ่งโครงการสามารถส่งผลกระทบรวมในการพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชน ชูชุมชนเข้มแข็ง และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชนได้ (เป็นโครงการที่ไม่ใช้งบประมาณ)

ภารกิจ อสพ.รุ่นที่ 76

ตามหลักการและกระบวนการพัฒนาชุมชน

“1 Project 1 อสพ.”

□ โครงการที่มาจากการจัดทำแผนชุมชน และส่งผลกระทบรวมในการพัฒนาชุมชน ชูชุมชนเข้มแข็ง สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างงาน สร้างรายได้ให้ชุมชน

* ไม่ใช้งบประมาณ เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน

กระบวนการพัฒนาชุมชน 5 ขั้นตอน

1. ศึกษาชุมชน
2. วิเคราะห์ชุมชน
3. กำหนดแผนงาน/โครงการ
4. ดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ
5. ติดตามประเมินผล

การรายงาน

- รอบ 3 เดือน
- รอบ 6 เดือน
- รอบ 9 เดือน
- สรุปผลงาน รอบ 1 ปี

สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน

กรมการพัฒนาชุมชน | <http://www.dcp.go.th> | โทร. ๐๒-๕๖๖๖๖๖๖

การถอดบทเรียนกระบวนการขับเคลื่อนงานในระดับพื้นที่ “๑ Project ๑ อสพ.” กำหนดให้ใช้กระบวนการพัฒนาชุมชน ๕ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การศึกษาชุมชน คือ การสืบเสาะหาความรู้เกี่ยวกับหมู่บ้านหรือชุมชนที่เราจะเข้าไปทำงาน สร้างความสัมพันธ์ เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชน เพื่อให้ได้รู้และเข้าใจปัญหาความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาก็ถูกต้อง ตรงกับความต้องการของชุมชนได้ในที่สุด

วิธีการ อาทิเช่น

- ๑) ศึกษาข้อมูลจากอำเภอ หรือคำแนะนำจากพัฒนากรที่เลี้ยง
- ๒) ออกไปพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนกับแกนนำหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าอาวาส ผู้นำทางศาสนา กลุ่ม องค์กร ภาคีเครือข่ายการพัฒนา)
- ๓) ออกไปหาชาวบ้าน อยู่กับชาวบ้าน ร่วมงานกับชาวบ้าน
- ๔) สังเกต สัมภาษณ์ และจดบันทึก
- ๕) ศึกษาข้อมูลจาก จปฐ. กษช.๒ ค ข้อมูลสารสนเทศชุมชน
- ๖) ศึกษาข้อมูลจากเอกสารอื่น ๆ

เมื่อศึกษาชุมชนแล้วให้อาสาพัฒนา (อสพ.) รุ่นที่ ๗๖ สรุปข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน/ชุมชน ตามแบบ การเขียนรายงานผลการปฏิบัติงาน (ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของชุมชน) เครื่องมือสร้างการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในขั้นตอนนี้สามารถใช้เครื่องมือต่าง ๆ ได้ เช่น การเขียนแผนที่หมู่บ้าน

ขั้นตอนที่ ๒ การวิเคราะห์ชุมชน โดยพูดคุย แลกเปลี่ยน ประชุม อบรม จัดเวทีประชาคม วิเคราะห์/ สังเคราะห์ข้อมูลร่วมกับชุมชน โดยใช้เครื่องมือส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนที่ได้ ศึกษาเรียนรู้จากการฝึกอบรมฯ

การวิเคราะห์ชุมชน หมายถึง การสนทนา วิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับประชาชน ด้วยการนำเสนอข้อมูลที่ ได้จากการศึกษาชุมชน มาสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมกันพิจารณาเหตุผลเปรียบเทียบข้อมูล ต่าง ๆ ที่ได้ มาวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค เพื่อค้นหาปัญหาและความต้องการของชุมชน รวมทั้งกำหนดเป้าหมายการพัฒนาชุมชน โดยเริ่มกำหนดแผนงาน/กิจกรรมร่วมกับแกนนำหมู่บ้าน ผู้นำ ชุมชน กรรมการหมู่บ้าน ส.อบต. ก่อนแล้วถึงประชาชนเข้าร่วมดำเนินการ

ขั้นตอนที่ ๓ วางแผนงาน/จัดทำแผนงาน/โครงการ ให้สอดคล้องกับปัญหา/ความต้องการของชุมชน (จากการวิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูลร่วมกับชุมชนโดยการจัดเวทีประชาคม ฯลฯ ซึ่งเป็นผลจากการให้ การศึกษาชุมชนตามข้อ ๒) ให้เป็นโครงการชุมชนตนเอง ใช้ศักยภาพทุนชุมชน ๕ ด้าน โดยไม่ใช้งบประมาณ ของทางราชการ โดยให้ อสพ.เป็นผู้เอื้ออำนวยในการเขียน/จัดทำโครงการในนามของหมู่บ้าน/ชุมชน เสนอ ต่อพัฒนากรที่เลี้ยงหรือพัฒนาการอำเภอให้ความเห็นชอบ และเสนอต่อพัฒนาการอำเภอหรือนายอำเภอ เพื่อลงนามอนุมัติโครงการฯ (ประเภทของโครงการ อาทิเช่น โครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมอาชีพและรายได้ การส่งเสริมการเรียนรู้/ภูมิปัญญา และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ฯลฯ)

กระบวนการวางแผนการดำเนินงาน หมายถึง การวางแผนการดำเนินงานร่วมกับชุมชน ค้นหา ทางเลือกที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงาน โดยใช้ศักยภาพชุมชน (ทุนชุมชน ๕ ด้าน) เป็นพื้นฐานการพัฒนาใน เบื้องต้น กระตุ้นให้ชุมชนร่วมคิด ตัดสินใจ และกำหนดโครงการที่มาจากปัญหาที่ชุมชนตระหนักและยอมรับว่า เป็นปัญหาของชุมชนมาร่วมกันหาสาเหตุ แนวทางแก้ไขและร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และให้ ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจที่จะแก้ปัญหาภายใต้ขีดความสามารถ ศักยภาพของชุมชน และการแสวงหาความ ร่วมมือจากภายนอก รวมถึงให้ความรู้เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหา วิธีการวางแผน การเขียนโครงการ โดยใช้ เทคนิคการวางแผนแบบมีส่วนร่วม

วิธีการ

๑) อาสาพัฒนา (อสพ.) ร่วมกับแกนนำชุมชน กม. ส.อบต. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาชุมชนและ จากเครื่องมืออื่น ๆ มาสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยใช้วิธีพูดคุยแลกเปลี่ยนกับผู้สนทนากลุ่มย่อย จัดเวทีประชาคม โดยมีพัฒนากรที่เลี้ยงคอยสังเกตการณ์

๒) ร่วมกับชุมชน วิเคราะห์ว่าหมู่บ้าน/ชุมชน มีศักยภาพในการพัฒนาด้านอะไรบ้าง และหา ข้อสรุปร่วมกันว่าหมู่บ้าน/ชุมชน มีปัญหา/ความต้องการอะไรบ้าง

๓) กำหนดเป้าหมายในการพัฒนา เมื่อทราบปัญหาและความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชนแล้ว นำมาจัดลำดับความสำคัญและเร่งด่วนของปัญหา จากนั้น จึงจัดทำแผนงาน/โครงการของหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาความต้องการของชุมชน

๔) เมื่อได้แผนงาน/โครงการแล้ว ให้อาสาพัฒนา (อสพ.) เลือกแผนงาน/โครงการ จำนวน ๑ โครงการ ให้เป็นโครงการที่เป็นลักษณะความร่วมมือของชุมชน โดยไม่ใช้งบประมาณของทางราชการ ควร เป็นกิจกรรมประเภททำเอง หรือทำร่วม ไม่ควรเป็นกิจกรรมประเภททำให้ จะเป็นกิจกรรมใหม่หรือกิจกรรม ต่อยอดงานเดิมก็ได้ และให้เขียนรายละเอียดโครงการ เสนอขอดำเนินโครงการต่ออำเภอ (ตัวอย่างเขียน โครงการแนบท้าย)

เครื่องมือสร้างการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในขั้นตอนนี้ อาสาพัฒนา (อสพ.) สามารถใช้เครื่องมือต่าง ๆ ได้ เช่น บัตรคำ Mind Map SWOT หรือเทคนิค A I C

หมายเหตุ โครงการไม่ใช้งบประมาณของทางราชการ แต่ให้ระบุมูลค่าของกิจกรรมตัวอย่างเช่น โครงการมีผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๕๐ คน ค่าแรงท้องถิ่น ๓๐๐ บาท/คน/วัน คิดค่าแรงเป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท ดังนั้นมูลค่ากิจกรรม เป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท หากมีวัสดุสมทบในการดำเนินโครงการ เช่น ไม้ สี ฯลฯ ให้คิดมูลค่าวัสดุนั้น ๆ ด้วย

ขั้นตอนที่ ๔ การดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ (อาจจะเป็นกิจกรรมต่อยอดงานเดิมหรือกิจกรรมใหม่ก็ได้)

ดำเนินการตามแผน ดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการตามขั้นตอนเริ่มต้นจนถึงสิ้นสุด ตามรายละเอียดโครงการที่เสนอ ด้วยการร่วมกับชุมชนปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการที่วางไว้ ขั้นตอนที่ ๕ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ

ติดตามและประเมินผล หมายถึง การที่ชุมชนร่วมกันติดตามดูว่างานที่ดำเนินการตามโครงการฯ ก้าวหน้าไปมากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการหรือไม่ เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขได้ทันที่รวมทั้งประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ จุดเด่น/จุดด้อย ปัจจัยที่ทำให้โครงการสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค สิ่งที่ต้องทำแต่ไม่ได้ทำ บทเรียนที่ควรบันทึกไว้เพื่อการพัฒนาต่อยอดโครงการอื่น ๆ ต่อไป

วิธีการ

- ๑) ติดตามด้วยความเอาใจใส่ทุกระยะ
- ๒) สอบถามความก้าวหน้าของโครงการร่วมกับหมู่บ้าน/ชุมชน
- ๓) ติดตามสังเกตการณ์ปฏิบัติงานช่วยเหลือให้กำลังใจการดำเนินงานกับหมู่บ้าน/ชุมชน

๒. บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด

- ๑) พัฒนาการจังหวัด มีอำนาจในการปกครอง บังคับบัญชาอาสาพัฒนา (อสพ.) (ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยอาสาพัฒนา พ.ศ. ๒๕๔๐ หมวด ๓ ข้อ ๑๔)
- ๒) สนับสนุนและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และการถอดบทเรียนกระบวนการขับเคลื่อนงานในระดับพื้นที่ "๑ Project ๑ อสพ." (ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยอาสาพัฒนา พ.ศ. ๒๕๔๐ หมวด ๓ ข้อ ๑๕ มีหน้าที่ให้คำแนะนำแก่ อสพ. ขณะปฏิบัติงานโดยใกล้ชิด)
- ๓) กำกับดูแลสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ (พัฒนาการอำเภอ และพัฒนากรพี่เลี้ยง) ในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนา (อสพ.)
- ๔) มอบหมายเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาพัฒนา (อสพ.) ระดับจังหวัดเป็นเจ้าหน้าที่ติดตามและนิเทศงานของอาสาพัฒนา (อสพ.) ทุกไตรมาส โดยลงบันทึกในสมุดตรวจเยี่ยมอาสาพัฒนา (อสพ.) เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการติดตามงาน
- ๕) จัดทำแผนการนิเทศ ติดตาม การให้ความรู้ การให้คำปรึกษา การตรวจเยี่ยมให้กำลังใจอาสาพัฒนา (อสพ.) ในการปฏิบัติงานในพื้นที่ (อย่างน้อยต้องได้รับการนิเทศไตรมาสละ ๑ ครั้ง)
- ๖) ประเมินผลการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนา (อสพ.) ในช่วงเวลาหนึ่งปี รวมสามครั้ง ทุกระยะสี่เดือน ตามแบบประเมินผลการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนา (อสพ.) ที่กำหนดแนบท้าย โดยให้พิจารณาภารกิจงานอาสาพัฒนา (๑ อสพ. ๑ Project) ประกอบการประเมินด้วย (ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยอาสาพัฒนา พ.ศ. ๒๕๔๐ หมวด ๓ ข้อ ๑๖)
- ๗) รายงานผลการดำเนินงานตามที่กรมฯ กำหนด

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ

๑) เป็นหน่วยหลักในการปกครอง บังคับบัญชาอาสาพัฒนา (อสพ.) ในระดับอำเภอ พัฒนาการอำเภอมีอำนาจในการปกครอง บังคับบัญชาอาสาพัฒนา (อสพ.) อำนาจการสนับสนุน ประสานงาน และแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติงานของอาสาพัฒนา (อสพ.) (ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยอาสาพัฒนา พ.ศ. ๒๕๔๐ หมวด ๓ ข้อ ๑๔)

๒) สนับสนุนและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และการถอดบทเรียนกระบวนการขับเคลื่อนงานในระดับพื้นที่ “๑ Project ๑ อสพ.” (ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยอาสาพัฒนา พ.ศ. ๒๕๔๐ หมวด ๓ ข้อ ๑๕ มีหน้าที่ให้คำแนะนำแก่ อสพ. ขณะปฏิบัติงานโดยใกล้ชิด)

๓) มอบหมายให้พัฒนากรเป็นที่เล็งอาสาพัฒนา (อสพ.) เพื่อให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานในพื้นที่ตำบล/หมู่บ้านที่ปฏิบัติงาน

๔) ประเมินผลการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนา (อสพ.) ในช่วงเวลาหนึ่งปี รวมสามครั้ง ทุกระยะสี่เดือน ตามแบบประเมินผลการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนา (อสพ.) ที่กำหนดแบบท้าย โดยให้พิจารณาภารกิจงานอาสาพัฒนา (๑ อสพ. ๑ Project) ประกอบการประเมินด้วย (ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยอาสาพัฒนา พ.ศ. ๒๕๔๐ หมวด ๓ ข้อ ๑๖)

๕) รายงานผลการดำเนินงานตามที่กรมฯ กำหนด

พัฒนากรที่เล็ง

๑) ให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานในพื้นที่กับอาสาพัฒนา (อสพ.) ตามหลักการและกระบวนการพัฒนาชุมชน

๒) ให้คำแนะนำกับอาสาพัฒนา (อสพ.) ในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และภาคีเครือข่าย

๓) จัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชน ผู้นำ กลุ่ม องค์กร เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของอาสาพัฒนา (อสพ.) และการถอดบทเรียนกระบวนการขับเคลื่อนงานในระดับพื้นที่ “๑ Project ๑ อสพ.”

๔) เชื้ออำนาจการจัดเวทีประชาคม เพื่อสนับสนุนอาสาพัฒนา (อสพ.) วางแผนกิจกรรมร่วมกับผู้นำชุมชน

๕) ประเมินผลการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนา (อสพ.)

๓. การเขียนรายงานผลการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน

ให้อาสาพัฒนา (อสพ.) จัดเก็บความรู้ เทคนิค/เคล็ดลับ ที่ทำให้การทำงานประสบความสำเร็จ แล้วเขียนรายงานในแต่ละขั้นตอนโดยละเอียด ประกอบด้วยเนื้อหาแบ่งออกเป็น ๔ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของชุมชน (พอสังเขป) แบ่งออกเป็น

- ๑) ประวัติความเป็นมาและภูมิหลังของหมู่บ้าน
- ๒) ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านในด้านต่าง ๆ (เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง)
- ๓) วิถีชีวิตของชุมชน ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี
- ๔) ศักยภาพชุมชน (ทุน ๕ ด้าน)
- ๕) กิจกรรมและการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนในหมู่บ้าน

ส่วนที่ ๒ ผลการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย

๑) การปฏิบัติงานตามกระบวนการพัฒนาชุมชน ๕ ขั้นตอน มีกระบวนการ ขั้นตอน วิธีการอย่างไรบ้าง การใช้เครื่องมืออะไร อย่างไรบ้าง ทำกับใครบ้าง ใครได้รับประโยชน์ (บรรยายในแต่ละขั้นตอนให้เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจน)

๒) ปัญหาและอุปสรรค ระหว่างการปฏิบัติงาน พร้อมข้อเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่

๓) การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

ส่วนที่ ๓ ถอดบทเรียน (AAR) การดำเนินงานตามโครงการที่เสนอ ในลักษณะร้อยแก้ว เชิงโยง
เนื้อหาตามประเด็นหรือหัวข้อที่กำหนด

- ๑) ความคาดหวังต่อการจัดทำโครงการ
- ๒) สิ่งที่เกิดขึ้นจริงเป็นอย่างไร
- ๓) ทำไมถึงเป็นเช่นนั้น
- ๔) เทคนิคและวิธีการหาความร่วมมือกับชุมชน
- ๕) ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การดำเนินการตามโครงการฯ ประสบความสำเร็จ
- ๖) ปัญหา/อุปสรรค ของการดำเนินการตามโครงการ และแนวทางแก้ไข
- ๗) องค์ความรู้/บทเรียนสำคัญ/ประสบการณ์ ที่อาสาพัฒนา (อสพ.) ได้รับจากการ

ดำเนินการตามโครงการฯ ที่ควรบันทึกไว้เพื่อการดำเนินการโครงการครั้งต่อไป

๔. การรายงานผลการดำเนินงาน กำหนดการรายงานผล ดังนี้

- ๑) การเขียนรายงานผลการดำเนินงาน (รายละเอียดแบบรายงานแนบท้าย)
- ๒) จัดทำข่าวประชาสัมพันธ์การปฏิบัติงาน (ทุกขั้นตอน) และส่งข่าวประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทาง Line กลุ่ม อสพ. (เป็นข่าว One Page/ Infographics)
- ๓) สรุปและรายงานผลการดำเนินงานให้กรรมการพัฒนาชุมชนทราบทุก ๔ เดือน ๘ เดือน ๙ และสรุปผลการดำเนินงาน ครบ ๑ ปี

ที่	การรายงาน	การดำเนินงาน/ระยะเวลาปฏิบัติงาน			
		อสพ.	อำเภอ	จังหวัด	กรมฯ
๑	ภารกิจอาสาพัฒนา (อสพ.) รอบ ๑ ปี	<p>▶ มอบหมายให้อาสาพัฒนา (อสพ.) รุ่นที่ ๗๖ จัดทำโครงการที่มาจาก การจัดทำแผนชุมชน และส่งผลภาพรวมใน การพัฒนาชุมชน</p> <p>▶ ให้รายงานผลการดำเนินงานให้กรรมการพัฒนาชุมชนทราบทุก ๔ เดือน ๘ เดือน ๙ และสรุปผลการดำเนินงาน ครบ ๑ ปี ดังนี้</p> <p>รอบที่ ๑ ภายในเดือน มกราคม ๒๕๖๘</p> <p>รอบที่ ๒ ภายในเดือน พฤษภาคม ๒๕๖๘</p> <p>รอบที่ ๓ ภายในเดือน สิงหาคม ๒๕๖๘</p>	<p>▪ ติดตามและให้การสนับสนุน การถอดบทเรียนในงานพัฒนาชุมชน “๑ Project ๑ อสพ.” รุ่นที่ ๗๖</p> <p>▪ พัฒนาการพี่เลี้ยง และพัฒนาการอำเภอ ดำเนินการประเมินฯ อสพ. ตามแบบที่กรมฯ กำหนด ส่งจังหวัดตาม ระยะเวลาดังนี้</p> <p>รอบที่ ๑ : ๒๐ ม.ค. ๖๘</p> <p>รอบที่ ๒ : ๑๙ พ.ค.๖๘</p> <p>รอบที่ ๓ : ๑๘ ส.ค. ๖๘</p>	<p>▪ ติดตามนิเทศงาน และให้การสนับสนุน การจัดทำ “๑ Project ๑ อสพ.” รุ่นที่ ๗๖</p> <p>▪ พัฒนาการจังหวัด ประเมินฯ อสพ.ตามแบบที่ กรมฯ กำหนด เจ้าหน้าที่สรุป คະแนนของพัฒนาการพี่เลี้ยง พัฒนาการอำเภอ และ พัฒนาการจังหวัด ลงในแบบ รายงานผลการประเมิน ส่ง กรมฯ ตามระยะเวลาดังนี้</p> <p>รอบที่ ๑ : ๓๑ ม.ค. ๖๘</p> <p>รอบที่ ๒ : ๓๐ พ.ค. ๖๘</p> <p>รอบที่ ๓ : ๒๙ ส.ค. ๖๘</p>	รวบรวม รายงาน ผู้บริหาร และ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์

รายงานผลการปฏิบัติงาน
อาสาพัฒนาชุมชน (อสพ.) รุ่นที่ 76

ชื่อเรื่อง.....

จัดทำโดย

ชื่อ-สกุล.....

ตำแหน่งอาสาพัฒนา (อสพ.) รุ่นที่ ๗๖

สังกัด สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ.....

จังหวัด.....

-ตัวอย่างรูปแบบการเขียนโครงการ-

ชื่อโครงการ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ..... จังหวัด.....

1. หลักการและเหตุผล

- เกริ่นนำ
- เหตุผล/สภาพปัญหา
- วิธีการดำเนินการ/วิธีแก้ปัญหา

2. วัตถุประสงค์

3. กลุ่มเป้าหมาย

- ใคร
- จำนวน (หน่วยนับ : คน/บ้าน/กลุ่ม/องค์กรฯ)

4. วิธีดำเนินงาน

- อธิบายขั้นตอนการลงมือทำ (Action) อน่างเป็นรูปธรรม ชัดพียงระวัง : ไม่ใช่ขั้นตอนการเสนอโครงการ

5. ระยะเวลาดำเนินการ

6. สถานที่ดำเนินการ

7. งบประมาณ

- งบประมาณ จำนวน .....บาท (ไม่ใช้งบประมาณของทางราชการ ต้องคิดมูลค่าเทียบเป็นตัวเงิน)

8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

9. ตัวชี้วัดผลสำเร็จของโครงการ

- ตัวชี้วัดผลผลิต
- ตัวชี้วัดผลลัพธ์

10. ผู้เสนอโครงการ

(อาสาพัฒนา อสพ.)

11. ผู้เห็นชอบโครงการ

(พัฒนากรพี่เลี้ยง หรือพัฒนากรอำเภอ)

12. ผู้อนุมัติโครงการ

(พัฒนากรอำเภอ หรือ นายอำเภอ)

*****

สรุปแผนการดำเนินงานโครงการของอาสาพัฒนา (อสพ.) รุ่นที่ 76

บ้าน..... หมู่ที่..... ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด.....

วัน เดือน ปี ดำเนินการ	ขั้นตอนกระบวนการพัฒนาชุมชน กิจกรรม/วิธีดำเนินการ	สถานที่ดำเนินการ	จำนวนผู้เข้าร่วม กิจกรรม
.....	ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาชุมชน	.....	.....
.....	ขั้นตอนที่ ๒ กระบวนการวิเคราะห์ ชุมชน	.....	.....
.....	ขั้นตอนที่ ๓ กระบวนการวางแผน การดำเนินงาน	.....	.....
.....	ขั้นตอนที่ ๔ กระบวนการดำเนินการ ตามแผน	.....	.....
.....	ขั้นตอนที่ ๕ กระบวนการติดตามและ ประเมินผล	.....	.....

บันทึกองค์ความรู้

ชื่อ – สกุล ผู้บันทึกองค์ความรู้..... อาสาพัฒนา (อสพ.) รุ่นที่ 76
สังกัด สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ..... จังหวัด.....

ชื่อองค์ความรู้.....
บันทึกเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ..... เวลา.....น.
สถานที่/พื้นที่ศึกษาเรียนรู้.....
หลักการ/ความสำคัญของงาน

ขั้นตอน/วิธีการ/กระบวนการขับเคลื่อนงาน

เทคนิค/วิธีการ/ข้อพึงระวังที่จะทำให้การขับเคลื่อนงานประสบความสำเร็จ

ข้อค้นพบ/ข้อคิดเห็นของตนเอง

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก
(.....)
อาสาพัฒนา

ลงชื่อ.....ผู้ตรวจ (พอ./พท./พี่เลี้ยง)
(.....)
ตำแหน่ง.....

แบบประเมินผลการถอดบทเรียนกระบวนการขับเคลื่อนงานในระดับพื้นที่
"1 Project 1 อสพ."

ชื่อ – สกุล..... อาสาพัฒนา (อสพ.) รุ่นที่ 76
สังกัด สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ..... จังหวัด.....

ที่	ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน (คะแนนเต็ม)	ผลการประเมิน (คะแนนที่ได้)
๑	การทำงานร่วมกับชุมชน (๕๐ คะแนน) ๑. เชื้อและเคารพในศักยภาพชุมชน ๒. มีจิตสำนึกนักพัฒนา ๓. มีความรับผิดชอบ ๔. มีความซื่อสัตย์ ๕. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ๖. มีความตั้งใจจริง ๗. ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ๘. ความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ๙. ความเสียสละ ๑๐. ความอดทน/อดกลั้น	๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕	
๒	การปฏิบัติงานในพื้นที่ (๕๐ คะแนน) ๑. การสร้างสัมพันธ์กับชุมชน ๒. การศึกษาชุมชน ๓. การวิเคราะห์สถานการณ์ชุมชน ๔. การจัดเวทีการเรียนรู้ ๕. การมีส่วนร่วมกับชุมชนในระหว่างปฏิบัติหน้าที่	๑๐ ๑๐ ๑๐ ๑๐ ๑๐	
	รวม	๑๐๐	

ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับการพัฒนาสมรรถนะการเป็นอาสาพัฒนา

.....
.....
.....

(ลงชื่อ).....พัฒนากรพี่เลี้ยง
(.....)

- เห็นชอบ
 ไม่เห็นชอบ เพราะ .....
- .....
.....

(ลงชื่อ).....
(.....)

ตำแหน่ง พัฒนากรอำเภอ.....

แบบประเมินการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนา (อสพ.) รุ่นที่ ๗๖
รอบการประเมินที่ .....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่ออาสาพัฒนา (นาย/นาง/นางสาว).....

พื้นที่ปฏิบัติงานตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ให้ผู้ประเมินกาเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับการประเมิน

ประเด็น	ระดับการประเมิน (คะแนน)				
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ไม่ผ่าน
หมวด ก. พฤติกรรม	๕	๔	๓	๒	๑
๑. ความเสียสละ อดทน และความรับผิดชอบหน้าที่					
๒. การมีมนุษยสัมพันธ์					
๓. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
๔. ภาวะผู้นำ (การได้รับการยอมรับและความสามารถในการจูงใจผู้อื่น)					
๕. การเคารพความคิดเห็นผู้อื่น					
๖. ทักษะคติต่องานอาสาสมัคร					
๗. การให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ของสำนักงาน					
๘. การเป็นผู้มีความประพฤติอยู่ในศีลธรรมอันดี					
คะแนนเต็ม ๕๐ คะแนน	คะแนนที่ได้ .....คะแนน				
หมวด ข. ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน					
๑. การส่งเสริม บทบาท และพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน					
๒. การส่งเสริม กลุ่ม องค์กร ในชุมชนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม					
๓. การส่งเสริม และสนับสนุนปราชญ์สัมพันธ์ชุมชน					
๔. การส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP					
๕. การส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ					
๖. การใช้ประโยชน์จากข้อมูลในการวางแผนพัฒนาชุมชน					
๗. การขับเคลื่อนนโยบายการจัดความยากจนในพื้นที่					
๘. ทักษะการเป็นวิทยากรกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน					
คะแนนเต็ม ๕๐ คะแนน	คะแนนที่ได้ .....คะแนน				

ประเด็น	ระดับการประเมิน (คะแนน)				
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ไม่ผ่าน
หมวด ค. ภารกิจงานอาสาพัฒนา (๑ อสพ. ๑ Project)	๕	๔	๓	๒	๑
๑. หลักการ/กระบวนการพัฒนาชุมชน					
๒. การเกิดประโยชน์ต่อชุมชน					
๓. การมีส่วนร่วมของชุมชน					
๔. การประยุกต์ใช้เครื่องมือส่งเสริมการมีส่วนร่วม					
คะแนนเต็ม ๒๐ คะแนน	คะแนนที่ได้ .....คะแนน				
	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	ร้อยละ		
หมวดพฤติกรรม	๕๐				
หมวดความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน	๕๐				
หมวดภารกิจงานอาสาพัฒนา (๑ อสพ. ๑ Project)	๒๐				
รวม	๑๐๐				

ผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ ( ) ไม่ผ่าน (ต่ำกว่า ๖๐ คะแนน)

( ) พอใช้ (๖๐ - ๖๙ คะแนน)

( ) ดี (๗๐ - ๗๙ คะแนน)

( ) ดีมาก (๘๐ - ๘๙ คะแนน)

( ) ดีเด่น (๙๐ - ๑๐๐ คะแนน)

ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นผู้ประเมิน

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

(.....)

ตำแหน่ง.....

แบบสรุปผลการประเมินผลการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนา (อสพ.) รุ่นที่ ๗๖

จังหวัด.....

- (.....) รอบการประเมินที่ ๑ ระหว่างเดือน ตุลาคม ๒๕๖๗ – มกราคม ๒๕๖๘
- (.....) รอบการประเมินที่ ๒ ระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ – พฤษภาคม ๒๕๖๘
- (.....) รอบการประเมินที่ ๓ ระหว่างเดือน มิถุนายน ๒๕๖๘ – สิงหาคม ๒๕๖๘

ที่	ชื่อ อสพ.	ผลการประเมิน													
		พจ. ประเมิน			พอ. ประเมิน			พก. ประเมิน			คะแนนเฉลี่ย	ผ่าน	ไม่ผ่าน		
		๑๐๐			๑๐๐			๑๐๐							
		หมวด			หมวด			หมวด							
ก ๕๐	ข ๕๐	ค ๒๐	ก ๕๐	ข ๕๐	ค ๒๐	ก ๕๐	ข ๕๐	ค ๒๐							

ลงชื่อ.....
(.....)

ตำแหน่งพัฒนาการจังหวัด.....

หมายเหตุ

- อสพ. ที่ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ ๖๐ ถือว่าไม่ผ่านการประเมิน และไม่ได้รับค่าตอบแทนปลายปี ๕,๐๐๐ บาท
- ผู้ประเมิน จำนวน ๓ คน ได้แก่ พัฒนาการจังหวัด พัฒนาการอำเภอ และพัฒนากรพี่เลี้ยง
- ผลการประเมินนี้จะใช้ประกอบการพิจารณาจากกรมการพัฒนาชุมชน ในกรณีที่มีการต่ออายุการปฏิบัติหน้าที่ของ อสพ.

สรุปแผนการรายงานผลการดำเนินงานและการประเมินผลการทำงาน
 อลาพัฒนา (อสพ.) รุ่นที่ ๗๖

	กำหนดส่งรายงานให้ กรมฯ	การรายงานผลการดำเนินงาน “ ๑ Project ๑ อสพ.”	แบบประเมินการปฏิบัติงานของ อลาพัฒนา (อสพ.)	หมายเหตุ
รอบที่ ๑	ภายในวันที่ ๓๑ ม.ค. ๖๗	รายงานผลขั้นตอนกระบวนการพัฒนาชุมชน (แบบ One Page) • ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาชุมชน		ส่งทางไลน์ สแกน QR Code ด้านล่าง
รอบที่ ๒	ภายในวันที่ ๓๐ พ.ค. ๖๗	รายงานผลขั้นตอนกระบวนการพัฒนาชุมชน (แบบ One Page) • ขั้นตอนที่ ๒ กระบวนการวิเคราะห์ชุมชน และ • ขั้นตอนที่ ๓ กระบวนการวางแผนการดำเนินงาน	ส่งไฟล์ PDF	(ให้นำส่ง ให้ส่งทาง e-saraban)
รอบที่ ๓	ภายในวันที่ ๒๙ ส.ค. ๖๗	รายงานผลขั้นตอนกระบวนการพัฒนาชุมชน (แบบ One Page) • ขั้นตอนที่ ๔ กระบวนการดำเนินงานตามแผน และ • ขั้นตอนที่ ๕ กระบวนการติดตามและประเมินผล	ส่งแบบประเมินฉบับจริง	สำหรับการรายงานผลฯ ให้ส่งทางไลน์ โดยสแกน QR Code ด้านล่าง
รอบที่ ๔	ภายในวันที่ ๓๐ ก.ย. ๖๗	ส่งรายงานผลการปฏิบัติงานอลาพัฒนาชุมชน (อสพ.) รุ่นที่ ๗๖ (ตามเอกสารแนบ ๒) PDF + ฉบับจริง	ประกอบการพิจารณาต่ออายุ การปฏิบัติงานที่เป็นอลาพัฒนา (อสพ.)	

แผนปฏิบัติการรายงานผลการปฏิบัติงานอาสาสมัครฯ

(อสพ.) หน้าที่ 76

รอบที่ 1

รายงานผลชิ้นตอนที่ 1
การศึกษาร่วมชม

ภายในวันที่ 31 ม.ค. 67 (one page)

- ▶ ปัญหาของชุมชน
- ▶ ความต้องการของชุมชน
- ▶ ศึกษาร่วมชม (ร่วมชมชม 5 ตำบล)

- ชุมชนชาย
- ชุมชนกลาง
- ชุมชนภาพ
- ชุมชนชาติ
- ชุมชนเงิน

รอบที่ 2

รายงานผลชิ้นตอนที่ 2 กระบวนการการวิเคราะห์ชุมชน

และ

รายงานผลชิ้นตอนที่ 3 กระบวนการวางแผนการดำเนินงาน

ภายในวันที่ 30 ม.ค. 67 (one page)

การวิเคราะห์ชุมชน

- ▶ จำนวนหมู่บ้านของชุมชน
- ▶ ปัญหาที่ชุมชนสามารถแก้ไขเองได้
- ▶ ปัญหาที่ชุมชนไม่สามารถแก้ไขปัญหของได้
- ▶ จัดลำดับปัญหาและความต้องการของชุมชน
- ▶ วิเคราะห์ SWOT

กำหนดแผนงาน/โครงการ

- ▶ หน้าที่ของชุมชนการทำแผนงาน/โครงการ ประกอบด้วย
  - 1. ชื่อโครงการ
  - 2. ผู้รับผิดชอบโครงการ
  - 3. หลักการและเหตุผล
  - 4. วัตถุประสงค์ของโครงการ
  - 5. ระยะเวลาดำเนินการ
  - 6. สถานที่ดำเนินการ
  - 7. วัตถุประสงค์ชุมชน
  - 8. งบประมาณ
  - 9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ
  - 10. ตัวชี้วัดความสำเร็จ
- (โครงการต้องได้รับอนุมัติแล้ว)

แบบขอทางกรรายงานผลการปฏิบัติงานตั้งงานอาสาสมัคร
(อสนพ.) หน้าที่ 76 (ต่อ)

รอบที่ 3

รายงานผลขั้บตอนที่ 4 กระบวนการดำเนินงานตามแผน
และ
รายงานผลขั้บตอนที่ 5 กระบวนการติดตามและประเมินผล
ภายในวันที่ 29 ส.ค. 67 (one page)

☘

▶ ดำเนินการตามแผน
กิจกรรมตามกระบวนการตามแผนงาน/
โครงการ ตามขั้บตอนที่ 5 จนถึงสิ้นสุด

▶ การติดตามและประเมินผล
ติดตามความก้าวหน้าของแผนงาน/
โครงการ ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินการ

รอบที่ 4

ส่งรายงาน 1 Project 1 อสนพ.
ภายในวันที่ 30 ก.ย. 67

ส่งโครงการฉบับสมบูรณ์
(PDF + ฉบับจริง)

หมายเหตุ : ใช้ประกอบการพิจารณาต่ออายุ
การปฏิบัติงานหน้าทั้งปีอาสาสมัคร
(อสนพ.)